

Bille Augusts Blixen-film: Pagten, Kunsten og Kærligheden

Publiceret 06/08/2021 i [Kultur/Filmaf Steen Blendstrup](#)

Print

FILM // ANMELDELSE – Det er blevet brugt som reklameslogan, at en skuespiller *er* rollen – typisk i en kommerciel filmserie. Ikke at *Pagten* kan forventes at få en fortsættelse, men Birthe Neumann *er* Karen Blixen. Den selvscenesættende, aristokratiske Blixen er mesterlig i Bille Augusts filmatisering af Thorkild Bjørnvigs nøgleroman. Resten af filmen er også en fornøjelse.

* * * * * Der er på sin vis noget ”gammeldags” over Bille Augusts stil. Der er en bevidst æstetik i indstillingerne. Fortællestilen er rolig og giver skuespillerne mulighed for stråle. Og frem for alt har vi ikke travlt. Handlingen i *Pagten* bliver ikke jappet igennem, men virker som et maleri malet til sin ramme. Og som et godt maleri, kan vi dvæle ved det.

BARONESSE BLIXEN (BIRTHE NEUMANN)

MODTAGER DEN UNGE DIGTER THORKILD BJØRNVIG (SIMON BENNEBJERG) PÅ RUNGSTEDLUND ... OG NYD LIGE BILLEDKOMPOSITIONEN..

Det sidste skyldes selvfølgelig, at Bille August og manuskriptforfatter Christian Torpe har plukket i Bjørnvigs forlæg, så det i alle henseender er en Bille August-film. Altså hans tolkning; maleriet. I overensstemmelse med hans opfattelse af et afrundet filmværk; rammen. Og i overensstemmelse med hans opfattelse af kunstnerens rolle.

Forfører og forført

Man kan så diskutere, om det handler om den unge forfatter, der kommer i kløerne på den manipulerende Blixen. Eller om det handler om manipulatorens. Men det er aldrig entydigt, for August anerkender værdien af en mentor i den kunstneriske udvikling. Måske *lader* Bjørnvig sig villigt manipulere, så han kan blive det menneske, han skal være. Og lige præcis deri ligger *Pagten*.

Aristokraten Blixen er ikke meget for småborgerlige normer, eller, som hun påpeger, ordet ”kone” optræder ikke i stor litteratur

Baronessen benytter sine kontakter til at sikre den unge forfatter økonomisk og tilbyder ham et skriverefugium på Rungstedlund. Det er en gave for en indtil videre blot håbefuld kunstner med en familie at forsørge, men den kommer med betingelser. Refugiet skiller ham nemlig fra hustruen og deres lille barn.

DER ER MEGEN SELSKABELIGHED OG MANGE MIDDAGE PÅ RUNGSTEDLUND ... MEN PRØV AT HOLDE ØJE MED, HVOR MEGET (ELLER LIDT) KAREN BLIXEN SPISER.

Det er selvfølgelig en udviklingshistorie, hvor Bjørnvig føler sig løftet ind i en hidtil uopnåelig verden med selskaber og åndfuld diskussion. Her bliver han inspireret af andre kunstnere, og han kan tillade sig at hellige sig kunsten. Men udviklingen indeholder – ved Blixens dygtige manøvrer – også erotiske fristelser.

Kunsten og småborgerligheden

Ja, der er Blixen selv. Og nærmest som en stedfortræder den smukke Benedicte, som måske føler sig lidt forsømt af sin mand, og som bliver tiltrukket af den følsomme digter. Aristokraten Blixen er ikke meget for småborgerlige normer, eller, som hun påpeger, ordet ”kone” optræder ikke i stor litteratur.

Ellers er det en styrke ved *Pagten*, at den er noget nær perfekt i sin illusion

I Simon Bennebjergs skikkelse fremstår Thorkild Bjørnvig måske en smule mere naiv og viljeløs, end godt er. Det kan være svært at se, præcis hvor Blixen ser kimen til kunstneren, der vil opgive alt for sin Kunst (stort K). Og det er alt i alt meget afdæmpet og høfligt.

Men sproget og omgangstone var også anderledes i starten af 50'erne, hvor handlingen udspiller sig. Man fornemmer, at Birthe Neumann ikke har så svært ved at skrue tiden tilbage, og hendes diktion er fuldstændig overbevisende.

At der så er et par sproglige smuttere imellem, er en anden sag. Hvis du dyrker bevidst fejlfinding.

Den perfekte illusion

Ellers er det en styrke ved *Pagten*, at den er noget nær perfekt i sin illusion. Blixens Rungstedlund eksisterer jo, som da hun forlod det, men man kan altså ikke bruge et museum som filmkulisse.

KAREN BLIXEN NÆRMEST KASTER DEN LIDT FORSØMTE BENEDICTE (ASTA AUGUST) I FAVNEN PÅ DEN SØGENDE BJØRNVIG (SIMON BENNEBJERG).

Til gengæld har mange af os stiftet bekendtskab med ikoniske billeder fra stedet, så når bilen ruller ind på gårdspladsen på en hvid, trelænget herregård, så fylder hjernen let resten ud. Eller når kaffen indtages med en væg dekoreret med masai-spyd i baggrunden.

Det er det ypperste, som den enkelte kunstner kan frembringe om det givne tema

Samme kup for *Pagten* er Birthe Neumann, som har den rigtige alder, og som med en diskret sminke er aldeles perfekt som Blixen. Skarp, selvbevidst og med en skønhed, der lægger en troværdig erotisk dynamik i forholdet mellem mesteren og lærlingen.

Det ypperste

Nu kan man altid spørge sig selv, hvor tæt på virkeligheden Thorkild Bjørnvigs roman er. Og tilsvarende med Bille Augusts *Pagten*. Men i virkeligheden er spørgsmålet forkert. For – som Blixen helt sikkert ville hævde – værket lever i sig selv. Det er det ypperste, som den enkelte kunstner kan frembringe om det givne tema.

Det er på den anden side også en tidsbunden historie og handler om historisk kendte personer. Heraf én historisk person kendt langt ud over litterært interesserede kredse. Og lad mig sige den på den måde: Jeg tror, Meryl Streep ville blive grøn af misundelse, hvis hun så Birthe Neumanns Blixen. Eller klappe i hænderne som en stor kunstner ad en anden.

Bagefter kan vi spørge os selv, om det er prisen værd

Og – uden sammenligning i øvrigt – så handler [filmen *Mit Afrika*](#) om, hvordan Karen Blixen bliver kunstner på grund af ydre omstændigheder i hendes tid i Kenya – hvordan hun bliver den ”storyteller”, vi kender – mens det i *Pagten* handler om, hvordan hun bevidst vil skabe en kunstner og ”arrangerer” omstændighederne.

Pagten

Samtidig har hun travlt med hele tiden at fortælle historien om sig selv. Om hvordan hun har opnået sine evner og sin berømmelse gennem en pagt med Djævelen. En pagt, der ikke bare har gjort det muligt at skabe Kunst, men også har skabt hende som Kunstner.

Bagefter kan vi spørge os selv, om det er prisen værd. For Bjørnvig. For Blixen. For os selv. For en smuk pointe i *Pagten* er, at Kunstnere også er mennesker. Og alle mennesker indgår pagter.

SOLNEDGANGEN FARVER HIMLEN RØD OG DEN UNGE DIGTER (SIMON BENNEBJERG) KAN OPNÅR ALT, HVAD HAN HAR DRØMT OM ...

Som det nok fremgår, er det ikke mindst Birthe Neumanns præstation, der bærer *Pagten* og får os til at tro på hele konceptet. Jeg tror på det. Og min del af pagten er at give fem stjerner.

[LÆS FLERE ANMELDELSER AF STEEN BLENDSTRUP HER](#)

***Pagten* havde premiere 5. august**

Instruktion: Bille August

Med: Birthe Neumann, Simon Bennebjerg, Asta August, Nanna Voss

---

Fotos: Rolf Konow

- STEEN BLENDSTRUP
- SENESTE ARTIKLER

Steen Blendstrup er freelancejournalist og sexolog. Inden for journalistikken fylder kulturen meget – også i specielle tekstopgaver som manuskript til en reklamefilm for Skønheden og Udyret på Det Ny Teater. Det med sexologien kan du læse mere om på www.flirtmedlivet.dk.